

De Kinderrechten- monitor 2013

Wat vinden kinderen en jongeren
er eigenlijk van?

Auteurs

Geske Strating

Diana Neijboer

Met medewerking van:

Lieske Carrière

Sophie Pennington de Jongh

Keetie Ruijters

Publicatienummer 251

© **Stichting Alexander**

Amsterdam, juli 2013

In opdracht van

De Kinderombudsman

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1 Opzet en uitvoering	6
1.1 Opzet	6
1.2 Deelnemende scholen	6
1.3 Werkwijze	6
1.4 Proces	7
1.5 Toekomst	7
2 Domein 1: Gezinssituatie en alternatieve zorg	8
2.1 Kinderen over de ideale gezinssituatie	8
2.2 Kinderen over scheiden	9
2.3 Kinderen over de jeugdzorg	11
2.4 Welke verbeteringen bedenken kinderen?	13
3 Domein 2: Bescherming van kinderen	14
3.1 Kinderen over bescherming van kinderen	14
3.2 Kinderen over kindermishandeling	15
3.3 Aanpak en verantwoordelijkheid kindermishandeling	15
3.4 Kinderen over omgaan met internet	17
3.5 Welke verbeteringen bedenken kinderen?	17
4 Domein 3: Vrijheidsbeneming & Jeugdstrafrecht	18
4.1 Wat weten kinderen al over het jeugdstrafrecht?	18
4.2 Waar heeft een kind recht op als het wordt aangehouden	19
4.3 Straffen die goed werken bij kinderen	19
4.4 Recht op Jeugdrecht!	20
4.5 Welke verbeterpunten bedenken kinderen?	22
5 Domein 4: Toereikende levensstandaard	23
5.1 Kinderen over armoede	23
5.2 Hogere uitkeringen	24
5.3 Kinderen over sport en armoede	24
5.4 Gezondheid - overgewicht	25
5.5 Welke verbeteringen bedenken kinderen?	26
6 Domein 5: Onderwijs	27
6.1 Kinderen over het belang van onderwijs	27
6.2 Kinderen over goed onderwijs	28
6.3 Kinderen over pesten binnen het onderwijs	29
6.4 Kinderen over oplossingen voor pesten	30
6.5 Welke verbeterpunten bedenken kinderen?	31
7 Domein 6: Minderjarige vreemdelingen	32
7.1 Hoe denken kinderen over asielzoekers in Nederland?	32

7.2	Welke verbeterpunten bedenken kinderen?	33
8	Beschouwing	34

Inleiding

De Kinderrechtenmonitor, uitgevoerd door de Universiteit Leiden, is een uitgave van De Kinderombudsman waarbij talrijke Nederlandse onderzoeken op een rij worden gezet waarin de naleving van kinderrechten direct dan wel indirect aan de orde komt. Vanuit De Kinderombudsman is de wens uitgesproken om de uitkomsten van de kinderrechtenmonitor aan groepen kinderen en jongeren voor te leggen, zodat ook de inbreng van deze groep zelf in de monitor mee kan worden genomen.

Stichting Alexander, een landelijk onderzoeksbureau gespecialiseerd in jeugdparticipatie, heeft in mei en juni 2013 een traject uitgevoerd met vijf schoolklassen, waarin de volgende vragen aan de orde zijn gekomen:

- wat vinden kinderen en jongeren eigenlijk van de uitkomsten,
- welke prioriteiten stellen zij zelf als het gaat om de uitkomsten en
- welke ideeën hebben zij ten aanzien van verbetering?

Naast de informatie die dit traject heeft opgeleverd over het perspectief van jeugdigen op de naleving van de kinderrechten, is er ook kennis opgedaan over bruikbare methodieken om de kinderrechten te bespreken met kinderen en jongeren in diverse leeftijdsgroepen en op verschillende (leer-)niveaus.

Onderhavige rapportage beschrijft kort het proces en de gebruikte methodieken en gaat vervolgens uitgebreid in op het perspectief van kinderen en jongeren op de zes domeinen uit de Kinderrechtenmonitor. Het rapport sluit af met een beschouwing van de resultaten.

Deze rapportage is tot stand gekomen dankzij de medewerking van vier scholen en de inzet van de leerlingen die hard en enthousiast hebben gewerkt:

- Kennemerlyceum te Overveen
- ROC te Amsterdam
- Europaschool te Amsterdam
- RSG Levant te Zeewolde

1 Opzet en uitvoering

1.1 Opzet

Om variëteit in beleving, ervaring en niveau te verkrijgen, is in vijf klassen van verschillende niveaus met de leerlingen gesproken over de uitkomsten van de monitor. Er is gekozen voor een basisschoolklas, een vmbo-klas en een havo-klas, een vwo-klas en een mbo-klas. De scholen zijn gekozen uit het netwerk van Stichting Alexander.

Voor de verschillende klassen zijn diverse werkwijzen toegepast die aansluiten op het niveau van de kinderen en jongeren, en zijn methoden gehanteerd die passen bij hun leefwereld en reflectievermogen.

Per klas zijn twee uur ingepland voor de bespreking van de Kinderrechtenmonitor, die de school naar keuze achtereenvolgens of in twee aparte sessies kon afnemen.

1.2 Deelnemende scholen

Via het netwerk van Stichting Alexander is contact gezocht met scholen. Uit tijdsoverwegingen is gezocht naar scholen in de buurt van Amsterdam. Alle scholen die zijn benaderd, waren enthousiast en wilden graag deelnemen. Zij hebben intern gekeken welke klassen ruimte in hun rooster hadden voor een extra activiteit.

Niveau school	Leerjaar	Naam school	Plaats	Aantal deelnemende leerlingen/ studenten
Basisschool	Groep 7	Europaschool	Amsterdam	25
Vmbo Basis	Klas 1	RSG Levant	Zeewolde	20
Havo	Klas 1 (brugklas havo/vwo)	Kennemer Lyceum	Overveen	26
Vwo	Klas 3	Kennemer Lyceum	Overveen	25
Mbo	-	ROC Amsterdam	Amsterdam	9

In totaal is gesproken met honderdvijf leerlingen tussen de tien en de negentien jaar oud.

1.3 Werkwijze

Op elke school is gestart met een interactieve introductie in de Kinderrechten: wat weten de kinderen/jongeren over kinderrechten, kennen zij de Kinderombudsman, welke kinderrechten vinden zij belangrijk?

Vervolgens zijn leerlingen van havo, vwo en mbo verdeeld in groepen die elk zelfstandig een domein behandelden met behulp van een werkboekje. De resultaten hiervan hebben zij klassikaal gepresenteerd.

Op het vmbo is een stellingenspel gespeeld: aan de hand van stellingen is over de domeinen gediscussieerd. Ten slotte heeft de klas in tweetallen ook een werkboekje met vragen ingevuld.

Op de basisschool mochten de leerlingen op post-its schrijven wat ze belangrijk vonden per domein. Dit werd vervolgens klassikaal besproken. Het stellingenspel is ook hier gebruikt om verdieping te zoeken. Ten slotte hebben de leerlingen van de basisschool tekeningen gemaakt over de domeinen. De tekeningen zijn besproken met de leerlingen.

1.4 Proces

Over het algemeen vonden de leerlingen het heel interessant en leuk om mee te doen. De onderwerpen leven bij hen en sluiten aan bij hun leefwereld. Opvallend is dat de leerlingen van de basisschool het beste op de hoogte zijn van kinderrechten en De Kinderombudsman. De basisschoolkinderen kijken regelmatig naar het jeugdjournaal en naar school-tv, waar deze onderwerpen geregeld aan de orde komen. Op de middelbare school is nauwelijks kennis van de kinderrechten. Leerlingen van het voortgezet en beroepsonderwijs vinden het belangrijk dat ze (meer) leren over kinderrechten. De gebruikte methoden sluiten goed aan bij hun capaciteiten en interesses. Het werken in groepjes aan een domein levert diepgaande informatie op en het moeten presenteren van de bevindingen aan het eind, zorgt ervoor dat de leerlingen serieus aan de slag gaan.

Op de basisschool en het vmbo is gekozen voor meer klassikale werkvormen en het werken in duo's. Dit is ook een succes gebleken. Voor de vmbo-leerlingen is het vormen en uiten van de eigen mening erg spannend gebleken. Door dit in duo's te doen is een veilige situatie gecreëerd waarin de leerlingen prettig aan de slag konden.

1.5 Toekomst

In samenspraak met De Kinderombudsman wordt op basis van bovenstaande ervaringen een methode ontwikkeld waarmee docenten in de toekomst zelfstandig met leerlingen aan de slag kunnen om de Kinderrechtenmonitor te bespreken.

2 Domein 1: Gezinsituatie en alternatieve zorg

2.1 Kinderen over de ideale gezinsituatie

In alle gespreksgroepen is het belang van opgroeien in een gezin benadrukt. Jongeren vinden het heel belangrijk dat een kind een thuisbasis heeft.

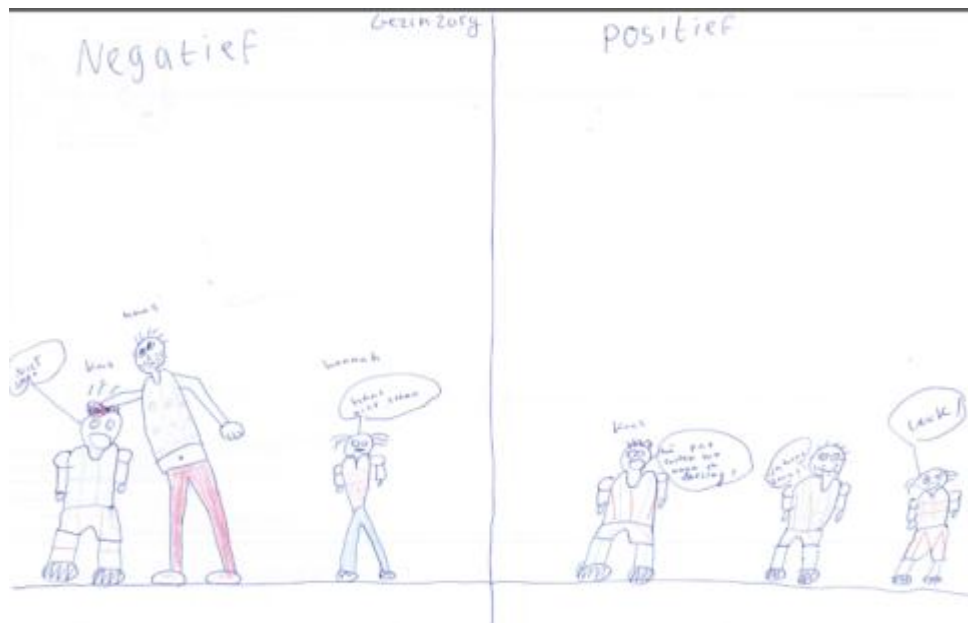
→ Startvraag: wanneer is er volgens jou sprake van een ideale gezinsituatie?

"Kinderen hebben recht op een gezonde ontwikkeling (art.6) en dat lukt het best in een veilige omgeving waarin kinderen met hun ouders of primaire verzorgers gezamenlijk leven en opgroeien"

De thuisbasis van een kind moet volgens kinderen aan een aantal voorwaarden voldoen:

- er moeten mensen zijn die het kind liefdevol verzorgen;
- de ideale situatie is dat kinderen opgroeien bij hun eigen ouders;
- er moet voldoende eten, speelgoed en kleding zijn;
- er moet in de thuissituatie respect zijn voor de mening van het kind.

'Je hebt recht op een goed/leuk gezin'. (Jongen, 11 jaar, basisschool)

'Dat ieder kind ouders mag hebben, dat je recht hebt op familie'. (Jongen, 13 jaar, vmbo)

'Als je een goed, lang leven kan leiden in de omgeving van je gezin'. (Meisje, 11 jaar, havo)

'Goed eten, goed verzorgd worden'. (Jongen, 12 jaar, havo)

'Zorgzaam, respect voor elkaar'. (Meisje, 15 jaar, vwo)

'Goed contact met je ouders'. (Meisje, 15 jaar, vwo)

'[Als je opgroeit in een gezin] neem je de normen en waarden van je ouders of verzorgers beter over'. (Jongen, 15 jaar, vwo)

'Je moet er altijd voor zorgen dat een kind bij de ouders opgevoed wordt, hier ligt de identiteit'. (Meisje, 17 jaar, mbo)

2.2 Kinderen over scheiden

Uit de Kinderrechtenmonitor blijkt dat 18.560 minderjarige kinderen in 2011 met een scheiding te maken kregen. Scheiding van ouders en de consequenties hiervan voor kinderen blijken een hot item. In de groepen hebben diverse kinderen/jongeren te maken (gehad) met de scheiding van hun ouders. Als ouders scheiden, is dat meestal om een reden. De kinderen denken dat het in de meeste gevallen goed gaat en dat niet elk gezin ondersteuning nodig heeft om een scheiding soepel te laten verlopen. Als ouders scheiden is dat voor kinderen een verdrietige aangelegenheid.

De vmbo-leerlingen benoemen angst, agressie en boosheid van kinderen als mogelijke gevolgen van een scheiding. Vooral als ouders in een vechtscheiding belanden, is het volgens de klas nodig dat er hulp komt voor het gezin zodat zij op een vreedzame manier uit elkaar kunnen gaan. In het scheidingsproces is het belangrijk dat de kinderen bij beide ouders kunnen wonen als ze dat zelf willen.

De grootste zorg voor kinderen van wie de ouders in scheiding liggen, is bij wie ze moeten gaan wonen. Het is belangrijk dat kinderen hier een stem in hebben en dat zij kunnen kiezen voor de ouder bij wie ze het veiligst zijn. Een kind moet de mogelijkheid krijgen om deze keuze te maken zonder dat zijn ouders hierbij zijn, zo vinden veel kinderen. Bijvoorbeeld door een hulpverlener aan te wijzen met wie het kind in gesprek kan gaan en aan wie het kind kan vertellen bij wie hij wil wonen.

De grootste angsten van kinderen bij scheiding van hun ouders:

- dat ouders ruzie krijgen na de scheiding en dat de kinderen hier de dupe van worden;
- dat kinderen moeten kiezen tussen hun ouders;
- dat het hun schuld is;
- dat het een vechtscheiding wordt;
- dat je je vader of moeder niet meer ziet;
- dat je moet kiezen bij wie je gaat wonen.

'Een normale scheiding is niet erg'. (Meisje, 11 jaar, basisschool)

'Ik vind het belangrijker dat de ouders hulp hebben met hoe ze beter tegen elkaar moeten praten'. (Meisje, 10 jaar, basisschool)

'Dat alles gewoon goed geregeld wordt. Dat de ouders geen ruzie maken maar veel met de kinderen omgaan'. (Jongen, 13 jaar, vmbo)

'Dat het kind zich schuldig voelt over de scheiding en het idee krijgt tussen de ouders te moeten kiezen'. (Jongen, 18 jaar, mbo)

De kinderen in de klassen spraken met elkaar over het onderwerp en over de volgende stelling:

Stelling

De mening van kinderen zou altijd moeten worden meegenomen in de beslissing over de bezoeksregeling tussen het kind en zijn ouders, ongeacht zijn leeftijd

Bij een echtscheiding van ouders is de belangrijkste vraag waar een kind komt te wonen. Kinderen boven een bepaalde leeftijd zijn goed in staat om daar zelf een beslissing over te nemen, vinden de leerlingen.

'Bij wie je de meeste tijd wilt doorbrengen.' (Jongen, 14 jaar, Vwo)

'Ja, het kind heeft wel een idee bij welke ouder hij of zij het beste af zou zijn. Of dat hij een gedeeltelijk ouderschap bezit'. (Jongen, 15 jaar, vwo)

Juist omdat dit een nare situatie is voor kinderen, is het belangrijk dat zij hierover mogen meepraten.

'Ja, de kinderen hebben altijd wel één ouder waarbij ze zich veiliger voelen. Maar er moet wel een goede regeling komen zodat ze wel beide ouders kunnen blijven zien.' (Meisje, 18 jaar, mbo)

'Er moet altijd naar het kind geluisterd worden, maar er moet wel gekeken worden naar de ontwikkelingsfase van het kind.' (Meisje, 18 jaar, mbo)

In geval van echtscheiding kunnen alle partijen baat hebben bij gesprekken.

'Communicatie tussen de beide ouders en de kinderen. Goed er over praten met je kind.' (Meisje, 17 jaar, mbo)

Alle kinderen vinden het belangrijk dat kinderen worden gehoord, maar vooral in de havo/vwo-klas ontstaat discussie in hoeverre heel jonge kinderen ook deze beslissing kunnen maken. Er wordt genoemd hoe een kind van 5 echt niet weet hoe hiermee om te gaan.

'Op die leeftijd kun je nog geen goede beslissingen nemen, er moet dan iemand anders beslissen.' (Meisje, 12 jaar, Havo/ Vwo).

Vooraf over de groep kinderen tussen de 6 en 12 jaar bestaat discussie, sommige jongeren vinden dat kinderen dan al wel goede beslissingen kunnen nemen, anderen niet.

2.3 Kinderen over de jeugdzorg

Jeugdzorg is een moeilijk onderwerp voor leerlingen van de basisschool, ze vinden het lastig om zich hier een voorstelling van te maken. Over dit onderwerp is kort gesproken. De belangrijkste uitkomst is dat ouders soms te gestrest zijn en dat op hun kind afreageren. Hiervoor zouden ouders hulp moeten kunnen krijgen.

'Ouders zijn vaak gestrest en reageren dat af op hun kind'. (Jongen, 10 jaar, basisschool)

'Een kind kan zich bedreigd voelen wanneer ouders ruzie hebben'. (Meisje, 11 jaar, basisschool)

'Vader is weg, moeder ligt depressief in bed en het kind moet voor het zusje zorgen'. (Jongen, 10 jaar, basisschool)

'Je moet respect hebben voor je ouders en ze papa en mama noemen en niet jij'. (Jongen, 11 jaar, basisschool)

De kinderen in de overige groepen vinden het belangrijk dat er hulp wordt geboden bij verwaarlozing:

'Verwaarlozing is heel erg. Te weinig eten krijgen, niet naar het ziekenhuis mogen'. (Jongen, 12 jaar, havo/vwo)

'Of onvoldoende liefde en aandacht krijgen'. (Meisje, 11 jaar, havo/vwo)

feit

Op 1 juli 2012 wachtten bijna 3000 jeugdigen langer dan negen weken op geïndiceerde jeugdzorg

Als het gaat om Jeugdzorg maken jongeren zich zorgen om de wachtlijsten, het is volgens hen heel belangrijk dat hulp snel op gang komt. De leerlingen van het vwo vinden het heel erg dat er jaarlijks drieduizend jongeren meer dan negen weken moeten wachten op hulp.

'Er zou iets gedaan moeten worden aan die 3000 jongeren die al langer wachten dan negen weken voor jeugdzorg'. (Jongen, 15 jaar, vwo)

'De studie aantrekkelijker maken. Als je die studie gaat doen, verzorgkunde, dan krijg je een vergoeding van de regering dat die studie goedkoper wordt. Dan ga je die eerder doen dan een andere studie. En dan is er meer zorg voor de kinderen'. (Jongen, 15 jaar, vwo)

In het geval van wachtlijsten moet er een alternatief geboden worden.

'Zorgen dat ze ergens anders heen kunnen'. (Meisje, 17 jaar, mbo)

Als het gaat om alternatieve zorg, vinden de brugklasleerlingen het vooral van belang dat deze hulp snel op gang komt, zodat er een veiligere situatie ontstaat voor kinderen. Veel kinderen hebben de afgelopen maanden nieuws gezien over kinderen die erg gepest worden. Kinderen die gepest worden, zouden nog sneller geholpen moeten worden omdat het risico bestaat dat ze zelfmoord plegen.

'Kinderen die gepest worden moeten voorrang krijgen op spoedhulp. Zij denken vaak aan zelfmoord'. (Jongen, 12 jaar, havo/vwo)

Ook het nieuws over de dood van de kinderen Julian en Ruben houdt de kinderen bezig:

'Ik vind het heel erg dat niemand hem [de vader van Julian en Ruben] kon tegenhouden'. (Jongen, 12 jaar, vmbo)

Veel kinderen en jongeren vinden dat het de ouders zijn die hulp nodig hebben, niet de kinderen. Als het gaat om Jeugdzorg zien de vmbo-leerlingen veel in de mogelijkheid van (deeltijd-) pleegzorg. Ouders die af en toe ontlast worden en kinderen die op een fijne plek leuke dingen kunnen doen, maar daarna weer terug keren naar hun eigen ouders.

'Ieder weekend naar een andere familie'. (Meisje, 14 jaar, vmbo)

'Een tijdje bij een ander gezin'. (Meisje, 13 jaar, vmbo)

Een leerling in vwo-3 stelt het volgende voor:

'Er moet geld gegeven worden als mensen een pleegkind nemen want dan wordt dat aantrekkelijker om zeg maar een pleegkind te nemen en dus komen er meer mensen en zo meer pleeggezinnen'. (Jongen, 14 jaar, vwo).

Gezinssituatie en alternatieve zorg
"De plek waar kinderen opgroeien"

Wat is volgens jullie belangrijk in de opvoeding van kinderen?

Liefde, onderdak, voeding, onderwijs, een normale familie.

Soms lukt het ouders niet alleen om hun kinderen op te voeden. Dan wordt Jeugdzorg ingeschakeld. Wat zijn volgens jullie belangrijke problemen waar Jeugdzorg bij moet helpen?

mishandeling, of een bedreigende situatie.

Slechts een paar kinderen vertellen over eigen ervaringen met Jeugdzorg. De studenten van het mbo adviseren De Kinderombudsman om meer te kijken naar wat er in de jeugdzorginstellingen gebeurt:

'Kijk meer naar wat er in instellingen gebeurt in plaats van alleen maar te kijken naar wat zij zelf zeggen'. (Jongen, 18 jaar, mbo)

'Er moet gekeken worden naar de kwaliteiten van de hulp die ze bieden en of ze echt doen wat het beste voor het kind is. Er moet ook gekeken worden naar de afstand die zo'n vertrouwenspersoon heeft tot het kind'. (Meisje, 19 jaar, mbo)

2.4 Welke verbeteringen bedenken kinderen?

Er is een aantal punten op het gebied van de gezinssituatie en alternatieve zorg waarvan de kinderen en jongeren het extra belangrijk vinden dat deze worden aangepakt en dat er verbetering optreedt:

- Kinderen en jongeren willen altijd thuis blijven wonen. Uithuisplaatsing is pas aan de orde als alle andere hulp niet geholpen heeft. Probeer eerst in het gezin hulp te bieden.
- Meer pleeggezinnen waar kinderen uit lastige thuissituaties af en toe op adem kunnen komen (weekendpleegzorg).
- Bij scheiding hulp bieden voor ouders om de scheiding soepel en zonder ruzie te laten verlopen.
- Kinderen en jongeren altijd laten meedenken over de thuissituatie na een scheiding.
- Jeugdzorg moet zich meer richten op hulp aan ouders bij het opvoeden.
- Alternatieve zorg bieden als jongeren te lang op een wachtlijst staan.
- Betere controle op wat er in jeugdzorginstellingen gebeurt.
- Jeugdzorginstellingen moeten minder met standaardprotocollen werken en meer per situatie en persoon bekijken wat nodig is.

3.2 Kinderen over kindermishandeling

Kinderen noemen verschillende vormen van kindermishandeling:

- verwaarloosd worden;
- (cyber)pesten [pesten komt uitgebreid aan bod bij het domein Onderwijs];
- aanranding, verkrachting;
- mentaal misbruik;
- uitgescholden worden;
- geslagen worden;
- kinderlokkers.

In 2011 waren er ruim 118.000 geschatte slachtoffers van kindermishandeling maar er waren maar 65.993 meldingen bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) van mensen die in hun omgeving kindermishandeling vermoedden.

Kinderen noemen een aantal redenen voor het niet melden van kindermishandeling. Ze denken dat het kan komen door schaamte of omdat kinderen en omstanders niet weten waar ze terecht kunnen. Ook komt het voor, zeggen ze, dat kinderen bang zijn dat het mishandelen erger wordt als ze het vertellen en het daarom niet doen.

'De kinderen zijn te bang voor hun ouders dat ze hun iets gaan aandoen of ze kunnen niet bij een telefoon, of ze kennen niemand die ze vertrouwen'. (Jongen, 18 jaar, mbo)

3.3 Aanpak en verantwoordelijkheid kindermishandeling

Aan de kinderen is gevraagd welke vorm van kindermishandeling voorrang zou moeten krijgen als het gaat om de aanpak ervan. Seksueel misbruik, pesten en geestelijke mishandeling verdienen volgens kinderen prioriteit met name omdat de gevolgen van deze vormen van misbruik langdurig doorwerken in het leven van een kind.

'Natuurlijk is lichamelijke mishandeling ook slecht, maar bij geestelijk is het veel erger. Na een tijdje ga je geloven wat de ouders zeggen en dan ga je je minderwaardig voelen. Geestelijke mishandeling is moeilijker te genezen. Je wordt er helemaal gek van'. (Meisje, 19 jaar, mbo)

De verantwoordelijkheid voor de aanpak van kindermishandeling ligt met name bij de ouders en de overheid, vinden de meeste kinderen. Voor wat betreft de aanpak geldt dat kinderen moeten worden aangespoord om voor zichzelf op te komen. Hierin speelt de overheid volgens kinderen een grote rol. De overheid moet ingrijpen als er een melding wordt gedaan en kan invloed uitoefenen door bijvoorbeeld het inzetten van reclames op de televisie.

'Als bijvoorbeeld de vader het kind mishandelt en dat de moeder dat dan moet melden, als ze het weet'. (Meisje, 12 jaar, havo/vwo)

'Veel inspirerende reclames. Ook gericht op de buurt. Als ze iets horen dat ze er dan wat aan doen. Of juist dat je een ouder ziet die z'n kind mishandelt en dat die dan heel erg spijt heeft en dat hij zelf belt voor hulp'. (Meisje, 18 jaar, mbo)

Bescherming van kinderen

"Ieder kind moet veilig zijn"

Kinderen hebben recht op bescherming tegen bijvoorbeeld kindermishandeling. Toch zijn er per jaar 50 kinderen die overlijden aan de gevolgen van kindermishandeling.

Er zijn verschillende vormen van kindermishandeling. Wat vinden jullie kindermishandeling?

als iemand geestelijk al mishandeld wordt door de ouders en geslagen wordt dat je blauwe vlekken krijgt

Wat is een goede manier om slachtoffers van kindermishandeling te helpen? Wie is hierin belangrijk (de overheid/ de buurt/ school/ ouders)?

De Buurt. Blijven de ouders aanspreken dat ze het niet mogen doen anders belten ze de Kinderbescherming

Veel kinderen kennen de huidige reclames over de aanpak van kindermishandeling niet. Een aantal kinderen van de basisschool kent ze wel, maar vindt ze niet opvallend genoeg en bovendien, vinden zij, kunnen ouders deze verborgen houden voor de kinderen. Er zou beter gewerkt kunnen worden met reclameborden op straat, dat is meer in het zicht van kinderen.

Verder geven kinderen aan dat het waarborgen van de anonimiteit erg belangrijk is wanneer iemand op zoek gaat naar geschikte hulp. Zowel kinderen als volwassenen moeten makkelijk ergens kunnen binnenlopen om over hun problemen te praten. Op die manier voorkom je dat iemand niet om hulp vraagt vanwege schaamte.

Voorlichting zou beter kunnen volgens de meeste kinderen. Ouders zouden voorlichting moeten krijgen over opvoeding zodat zij beter weten hoe ze met bepaalde dingen om kunnen gaan, zonder te gaan slaan of te schelden. Verder zou er op scholen meer aandacht aan kindermishandeling moeten worden besteed. Docenten zouden in hun opleiding meer moeten leren over het herkennen van mishandeling bij kinderen.

'Er moet een plek zijn waar je heen kunt gaan als het fout gaat en er moet heel veel voorlichting zijn op scholen over zo'n plek en hoe je daaraan moet komen en dat het helemaal niet zo erg is om je daarvoor op te geven enzo'. (Meisje, 14 jaar, vwo)

Verder noemen kinderen dat meldpunten beter onder de aandacht gebracht moeten worden en dat politie sneller moet handelen bij geruchten rondom een gezin. Opvallend is dat bij de kinderen van de basisschool op komt dat er ook aandacht moet zijn voor de daders, degenen die kinderen iets aandoen. Het helpt niet om de dader alleen maar op te sluiten. De dader zou juist in sommige situaties geholpen moeten worden met medicatie of andere hulp.

'Maar zo iemand kan ook een geestelijke stoornis hebben waarvoor medicijnen zijn en dan hoeft de kinderlokker niet gelijk naar de gevangenis. Dan kan hij ergens heen waar hij geholpen kan worden'. (Jongen, 11 jaar, basisschool)

3.4 Kinderen over omgaan met internet

De kinderen zijn zich bewust van de gevaren van internetgebruik. Cyberpesten, bedreigingen, intimidatie, afpersing en 'verkeerde sites' worden genoemd. Daarnaast wijzen ze op het gevaar van contact met mensen die zich anders voordoen dan dat ze zijn.

'Kinderen hebben een vertekend beeld op de wereld en op seks, omdat alles op Facebook mooier lijkt. Enge mensen die contact zoeken'. (Meisje, 15 jaar, vwo)

'Ze kunnen op verkeerde sites terecht komen, of met verkeerde mensen chatten, bijvoorbeeld mensen die doen alsof ze iemand anders zijn'. (Meisje, 11 jaar, havo/vwo)

Mbo-studenten vinden dat er vanuit de overheid voorlichting moet worden aangeboden over de gevaren van internet, maar dat verantwoord gebruik de verantwoordelijkheid is van ouders en kinderen zelf.

'Ouders zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van kinderen. Zij moeten zorgen dat hun kind op internet beschermd is en dat hun profiel afgeschermd is. De overheid kan wel voorlichting geven over de gevaren enzo, maar de verantwoordelijkheid ligt bij het kind en bij de ouders'. (Meisje, 17 jaar, mbo)

3.5 Welke verbeteringen bedenken kinderen?

- Laagdrempelige inlooppunten voor hulp waar je anoniem blijft.
- Opvoedhulp voor ouders.
- Betere reclames over de aanpak kindermishandeling, niet alleen op tv maar ook op straat (billboards).
- Goede voorlichting op scholen en dat docenten in hun opleiding leren hoe kindermishandeling te herkennen en wat ze er tegen kunnen doen.
- De politie moet sneller in actie komen bij een vermoeden.

4 Domein 3: Vrijheidsbeneming & Jeugdstrafrecht

4.1 Wat weten kinderen al over het jeugdstrafrecht?

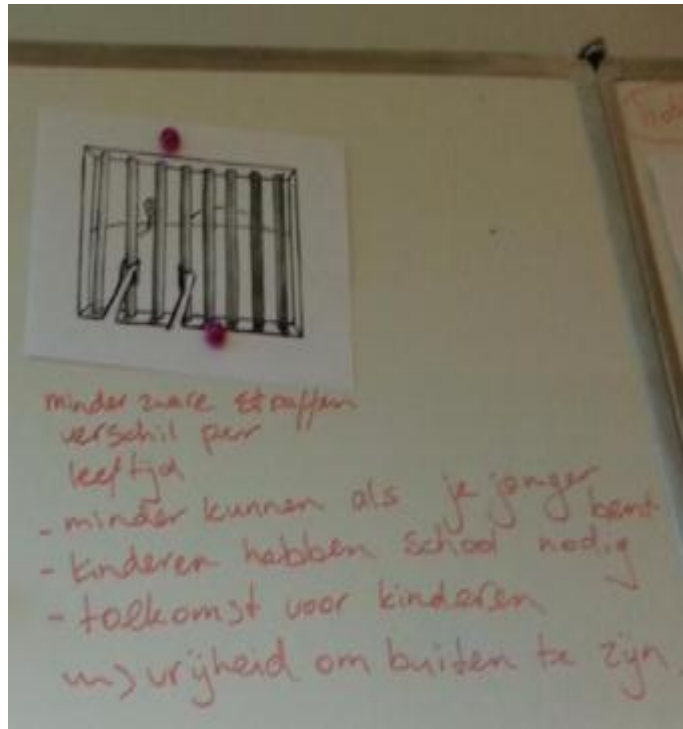
In de klassen wordt gevraagd wat kinderen al weten over het jeugdstrafrecht. In alle groepen wordt genoemd dat kinderen minder zwaar worden gestraft dan volwassenen. Alle kinderen zijn het hiermee ook eens, redenen die zij hiervoor noemen zijn:

*'Volwassenen kunnen meer hebben, kinderen kunnen die straffen niet aan'.
(Jongen, 12 jaar, vmbo)*

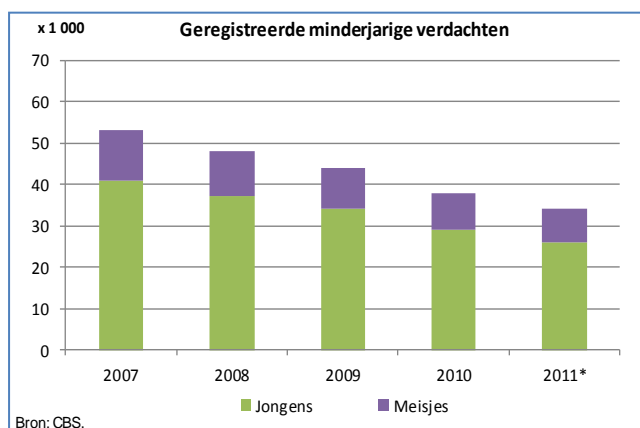
*'Kinderen hebben onderwijs nodig, zij moeten hun toekomst nog opbouwen'.
(Meisje, 12 jaar, vmbo)*

'Je mag niet gevangen worden als je een kind bent'. (Jongen, 10 jaar, basisschool)

*'Kinderen kiezen er vaak zelf niet voor, ze worden door anderen gedwongen'.
(Jongen, 12 jaar, vmbo)*

Steeds minder geregistreerde minderjarige verdachten

De grafiek laat zien dat er steeds minder geregistreerde minderjarige verdachten zijn. De kinderen op het vwo vermoeden dat dit te maken heeft met een hardere aanpak en met vergrijzing.

In de brugklas havo/vwo denken de kinderen dat voorlichting op scholen van positieve invloed is op het aantal geregistreerde minderjarige verdachten.

4.2 Waar heeft een kind recht op als het wordt aangehouden voor het plegen voor een strafbaar feit?

Op de basisschool zijn er veel dingen die de kinderen hierin belangrijk vinden. Kinderen noemen bijvoorbeeld het recht op verzorging in de gevangenis, een speciale kinderrechter, geen mishandeling, recht op eten en dat je niet door toedoen van je ouders in de gevangenis terecht mag komen. Ook zijn er kinderen die vinden dat je kinderen helemaal niet mag opsluiten.

'Nee, want het is de schuld van de ouders want die hebben het kind verkeerd opgevoed'. (Meisje, 11 jaar, basisschool)

'Naast het kind moeten ook de ouders geholpen worden!'. (Jongen, 10 jaar, basisschool)

'Een aparte jeugdgevangenis, niet een cel, maar een plek waar ze dingen kunnen leren'. (Meisje, 11 jaar, basisschool)

'Als een kind naar de cel moet ontnemen je hun het recht dat je bij je ouders woont'. (Meisje, 10 jaar, basisschool)

'Het ligt aan de leeftijd. Vanaf 18 opsluiten en als je 6 bent moet je met ze praten'. (Jongen, 10 jaar, basisschool)

Ook in de andere klassen wordt besproken waar een kind recht op heeft als hij/zij wordt aangehouden voor het plegen van een strafbaar feit.

'Een kind mag niet alleen maar opgesloten zitten, hij moet ook buiten zijn'. (Meisje, 12 jaar, vmbo)

'Een behandeling aangepast naar leeftijd'. (Jongen, 14 jaar, vwo)

'Een psycholoog om mee te praten en een advocaat'. (Jongen, 13 jaar, havo/vwo)

4.3 Straffen die goed werken bij kinderen

Er worden verschillende straffen besproken. Alle kinderen zijn redelijk goed bekend met de vormen van straf zoals die in Nederland bestaan. Opvallend is dat de ene groep voornamelijk ingaat op gevangenisstraf (basisschool), terwijl andere klassen vooral ingaan op het idee van taakstraffen, Bureau Halt en het schrijven van excuusbrieven (vmbo). De kinderen geven de volgende antwoorden, als hen gevraagd wordt welke straffen goed werken bij kinderen:

'Deze kinderen moeten naar een speciale school met speciale docenten die met hen om kunnen gaan'. (Jongen, 14 jaar, vmbo).

'Het is belangrijk dat er eerst aandacht is voor het gedrag van het kind, zodat hij beseft wat ie doet'. (Meisje, 12 jaar, vmbo)

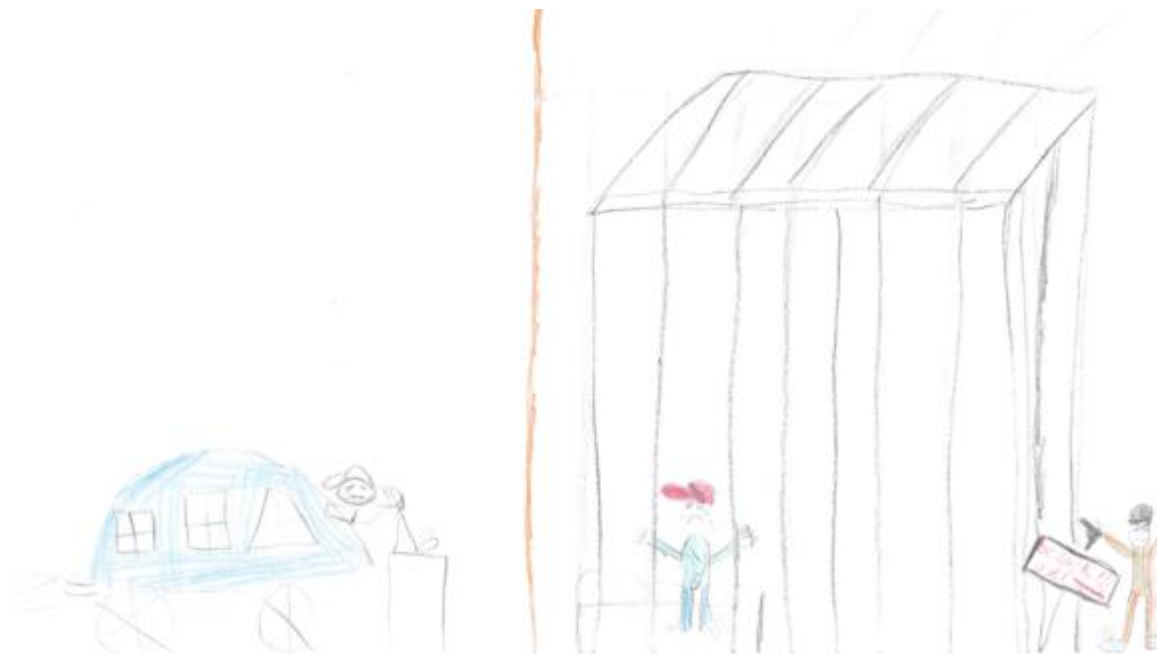
'Taakstraf, Bureau Halt en dingen opruimen'. (Jongen, 13 jaar, vmbo)

'De jeugdgevangenis, omdat het heel heftig is'. (Meisje, 13 jaar, havo/vwo)

In de havo/vwo-brugklas ontstaat een discussie over het nut van taakstraffen. In hoeverre leert een kind hier echt iets van? Sommige kinderen in de klas vinden dat een taakstraf geen echte straf is, zo komen criminele kinderen te makkelijk ervan af. Anderzijds wordt ook genoemd dat het afhankelijk is van wat ze hebben misdaan. Kinderen die iets ernstigs hebben misdaan zoals drugs dealen of stelen, leren waarschijnlijk meer in de gevangenis.

Er wordt genoemd dat het aantal uren taakstraf een verschil maakt, als dit te kort is, krijgt iemand het gevoel makkelijk ervan af te komen. De begeleiding die iemand bij de taakstraf krijgt, is ook van belang. Een goede begeleiding zorgt dat kinderen ook echt ervan leren.

4.4 Recht op Jeugdrecht!

Met de kinderen is gesproken over het adolescenten-strafrecht. Er is bijna niemand die een voordeel van het adolescentenstrafrecht kan bedenken. De enige opmerkingen die hierover worden geplaatst zijn:

'Als iemand een zwaar misdrijf heeft gepleegd komt die er niet zo makkelijk mee af'. (Meisje, 14 jaar, vwo)

'Omdat kinderen op deze leeftijd vaak erg gewelddadig zijn'. (Meisje, 12 jaar, havo/vwo)

Veel kinderen vinden dat het een slecht idee is om kinderen te berechten als volwassenen. Argumenten die hiervoor worden genoemd zijn:

'Ze willen die mensen als volwassenen behandelen terwijl ze dat nog niet zijn'. (Jongen, 13 jaar, havo/vwo)

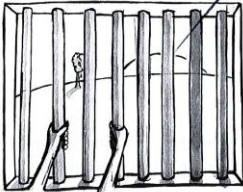
'Slecht, want deze kinderen hebben eigenlijk nog steeds recht op Jeugdrecht'. (Meisje, 14 jaar, vwo)

'Omdat als je iets onverstandigs doet in je jeugd, je daar later nog steeds last van kan krijgen'. (jongen, 15 jaar, vwo)

“Van de kinderen die in aanraking komen met de politie en justitie worden gegevens verzameld en bijgehouden. De Raad van Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) meent dat het DNA-materiaal vernietigd zou moeten worden na het 23ste jaar om deze kinderen te helpen bij hun herintegratie in de samenleving”, KRM 2012.

Vrijheidsbeneming en Jeugdstrafrecht
“Straffen voor kinderen”

Kinderen die de wet hebben overtreden, krijgen in Nederland andere straffen dan volwassenen.

Waarom worden kinderen anders gestraft? Zijn jullie het hier mee eens?

Ja want je kan een Jochie van 14 kun je niet erg straffen

Welke straffen voor kinderen die de wet hebben overtreden kennen jullie?

baakstraf
excuusbrief schrijven

Over bovenstaand onderwerp is uitgebreid gesproken in de havo/vwo-klas. De kinderen gaven daar aan het heel belangrijk te vinden dat kinderen die berecht zijn, hulp krijgen bij het integreren in de samenleving, dit om te voorkomen dat ze terugvallen.

Een belangrijk nadeel van het bewaren van DNA-profielen, is dat dit je later kan achtervolgen. Als voorbeeld wordt genoemd dat als je in de toekomst bij een vechtpartij betrokken zou zijn, je eerder een zwaardere beschuldiging kunt krijgen.

De kinderen op het havo/vwo zijn met elkaar eens dat ook criminele kinderen een tweede kans moeten krijgen:

‘Normaal behandeld worden, een nieuwe start mogen maken’. (Jongen, 13 jaar, havo/vwo)

De kinderen vinden het belangrijk dat kinderen hulp krijgen om weer op het rechte pad te komen. Ze praten er met elkaar over hoe deze hulp eruit zou moeten zien:

‘Het aannemen van meer psychiaters en het opleiden van specialisten op het gebied van kinderen die crimineel zijn’. (Jongen, 12 jaar, havo/vwo)

‘Een campagne opstarten die zich richt op de terugkomst vanuit de jeugdgevangenis. Er moet duidelijk gemaakt worden dat die kinderen niet minderwaardig zijn. Het feit dat ze ooit iets crimineel hebben gedaan moet hun niet blijven achtervolgen.’

Als iemand eenmaal uit de gevangenis is, heeft hij zijn straf uitgezeten. In een tv-campagne zou aan de mensen duidelijk gemaakt kunnen worden dat deze kinderen een tweede kans verdienen’. (Meisje, 13 jaar, havo/vwo)

4.5 Welke verbeterpunten bedenken kinderen?

Wat zijn de punten die, op het gebied van Vrijheidsbeneming en Jeugdstrafrecht, volgens kinderen verbeterd moeten worden? Kinderen en jongeren komen met de volgende ideeën:

- Criminaliteit onder kinderen moet vooral aangepakt worden via de ouders. Ouders hebben invloed op de acties van het kind en dus moeten naast het kind ook de ouders worden geholpen.
- Het is belangrijk dat er aandacht is voor het gedrag van het kind, zodat deze beseft wat hij doet. Straffen alleen werkt niet. Ook mogen kinderen niet te zwaar gestraft worden.
- Het adolescentenstrafrecht moet worden afgeschaft. Dit omdat dit kinderen nu eenmaal onder de 18 jaar zijn en daarmee binnen het kinderstrafrecht horen te vallen.
- De overheid moet aandacht besteden aan films en tv. Deze kunnen een slechte invloed op kinderen hebben, van actiefilms worden kinderen bijvoorbeeld opgefokt en gewelddadig.
- Het is belangrijk dat criminele kinderen naar school gaan. Juist zij hebben een school nodig, ze moeten een toekomst kunnen opbouwen. Een idee is om een speciale school te ontwikkelen met speciale docenten die goed met de criminele kinderen kunnen omgaan.
- Kinderen die ooit iets crimineels hebben gedaan, verdienen hulp bij het reïntegreren in de samenleving. Het is niet goed als de eerder gemaakte fouten hen blijven achtervolgen. Kinderen moeten de kans krijgen om een nieuwe start te maken, hier moeten ze ook hulp bij krijgen.
- Om kinderen op het rechte pad te krijgen moeten er meer psychiaters worden aangenomen en specialisten worden opgeleid op het gebied van criminele kinderen.
- Er moet een campagne worden gestart die zich richt op de terugkomst vanuit de jeugdgevangenis. Duidelijk gemaakt moet worden dat die kinderen niet minderwaardig zijn. Het feit dat ze ooit iets crimineels hebben gedaan, moet hen niet blijven achtervolgen. Als iemand eenmaal uit de gevangenis is, heeft hij zijn straf uitgezeten. In een tv-campagne zou aan de mensen duidelijk gemaakt kunnen worden dat deze kinderen een tweede kans verdienen.
- Bij taakstraffen is het belangrijk dat kinderen goed begeleid worden. Een goede begeleiding zorgt dat kinderen ook echt ervan leren en het als een echte straf zien.

5 Domein 4: Toereikende levensstandaard

5.1 Kinderen over armoede

Ongeveer één op de negen kinderen in Nederland leeft in armoede. Maar wat is armoede volgens de kinderen en jongeren, en wanneer ben je arm?

Rebecca en Lisa
sm1b

Toereikende levensstandaard
"Dingen die ieder kind moet kunnen hebben"

Ongeveer 1 op de 9 kinderen in Nederland leeft in armoede. Dat zijn in totaal meer dan 375.000 kinderen.

Hoe kan je zien of merken dat een kind in armoede leeft?

Door de kleren.
Hoe ze reageren of doen.
Hoeveel en wat voor eten ze mee hebben naar school.

Hoe kunnen kinderen in armoede in Nederland geholpen worden?

Door acties/geld inzamelen,
Door alles goedkoper te maken.
Door sommige dingen gratis te maken en/of weg te geven.

'Als je niet genoeg geld hebt voor eten'. (Jongen, 10 jaar, basisschool)

'Als je niet naar school kan'.
(Meisje, 13 jaar, vmbo)

'Aan de kleren kan je het zien. Ze hebben geen huis, of een huurhuisje'. (Meisje, 12 jaar, vmbo)

'Door de kleren, hoe ze reageren of doen, hoeveel en wat voor eten ze mee hebben naar school'. (Jongen, 14 jaar, vmbo)

'Elke dag dezelfde kleren aan. Als ze een beetje raar ruiken en vies eruit zien'. (Jongen, 13 jaar, vmbo)

'Weinig voedsel, slechte kleren, niet naar school kunnen, geen geld hebben om te sporten'. (Jongen, 13 jaar, havo/vwo)

'Als je alleen maar dingen kan betalen die je echt nodig hebt, of erger'. (Jongen, 15 jaar, vwo).

'Daklozen, mensen in de bijstand, asielzoekers, overlevenden van natuurrampen'. (Jongen, 12 jaar, havo/vwo)

'Geen goed onderwijs'. (Meisje, 13 jaar, havo/vwo).

Wanneer kinderen gevraagd wordt wat volgens hen minimaal nodig is om goed te kunnen leven wordt het belang van eten en kleding het sterkst benadrukt door alle groepen. Andere dingen die volgens de kinderen van belang zijn, maar die iets minder frequent worden genoemd zijn zakgeld, drinken en een goede leefomgeving (een dak boven je hoofd). Op de basisschool wordt, als enige van alle groepen, het recht op een tandarts als een primaire behoefte genoemd.

De meest voorkomende definitie van armoede is het gebrek aan geld waardoor ouders niet voor hun kind kunnen zorgen. Op de basisschool ontstaat een discussie over het recht op zakgeld.

De meerderheid van de klas vindt dat het krijgen van zakgeld essentieel is voor kinderen omdat je door zakgeld de waarde van geld leert en zo leert hoe je met geld kan omgaan. Argumenten die gericht zijn op het versterken van het krijgen van zakgeld variëren van:

'Het leren hoe duur iets is zoals een T-shirt'. (Meisje, 10 jaar, basisschool)

tot:

'Het sparen voor universiteit'. (Jongen, 10 jaar, basisschool).

Leven in armoede is voor kinderen een reden tot schaamte. Ze proberen het te verbergen, maar meestal lukt dit niet.

'Heel veel kinderen durven niet toe te geven dat ze geen geld hebben, ze schamen zich'. (Meisje, 12 jaar, vmbo)

5.2 Hogere uitkeringen

In de presentaties van de zowel de havo/vwo-brugklas als de vwo3-klas wordt de nadruk gelegd op kwesties waar kinderen die in armoede opgroeien mee worstelen en hoe deze kinderen het beste geholpen zouden kunnen worden.

De leerlingen opperen dat er een hogere uitkering moet komen voor dingen zoals medicatie, kleding en voeding speciaal voor kinderen. Alleen moeten het wel de ouders zijn die deze extra uitkering in ontvangst nemen en niet de kinderen zelf. Een hogere uitkering als oplossing voor kinderen in armoede wordt ook voorgesteld door de kinderen van de brugklas havo/vwo, zij bedachten het idee dat ouders recht op een hogere uitkering hebben wanneer zij meerdere kinderen nemen. Deze oplossing werd in discussie gebracht, een meisje argumenteerde dat zij bang was voor misbruik.

'Sommige mensen gaan dan extra veel kinderen krijgen, alleen om extra geld te krijgen. Het moet niet zo worden dat iedereen misbruik van de uitkeringen in Nederland gaat maken'. (Meisje, 12 jaar, havo/vwo).

5.3 Kinderen over sport en armoede

Met betrekking tot de kwestie armoede werd de kinderen het volgende gevraagd:

Zou jij zelf weten wat je kunt doen om toch te kunnen sporten of andere hobby's te kunnen uitvoeren wanneer je ouders geen geld ervoor hebben?

Over het algemeen zijn de meeste kinderen zich bewust van het feit dat er verschillende voorzieningen zijn voor kinderen die in armoede opgroeien. Volgens de kinderen wordt dat georganiseerd door de gemeente en door organisaties zoals de 'Johan Cruijff Foundation' en 'Hart voor Sport'.

Maar er worden ook andere manieren bedacht waarop arme kinderen toch kunnen sporten:

'In het park rennen en sit-ups doen'. (Jongen, 10 jaar, basisschool)

'Van de gemeente'. (Meisje, 10 jaar, basisschool)

'Meer geld voor sportverenigingen'. (Meisje, 12 jaar, basisschool)

5.4 Gezondheid - overgewicht

Als de kinderen geconfronteerd worden met het feit dat 12,7% van de basisschoolleerlingen en 15,1% van de jongeren in het voortgezet onderwijs overgewicht heeft reageren meeste kinderen onverschillig.

'Aan de ene kant is het erg maar aan de andere kant kiezen ze er zelf voor.' (Meisje, 13 jaar, vmbo)

'Hij moet meer sporten.' (Jongen, 12 jaar, vmbo)

'Niet goed want dan wordt je sneller gepest.' (Jongen, 12 jaar, vmbo)

Wanneer er wordt gevraagd wie volgens de kinderen verantwoordelijk is voor het overgewicht, zijn de meningen verdeeld. Sommige kinderen en jongeren vinden het de schuld van de ouders, omdat zij erop moeten letten dat hun kinderen goed eten en bewegen. Anderen verwijten het de kinderen zelf, omdat:

'die bepalen zelf wat ze eten' (Meisje, 12 jaar, vmbo).

Als oplossing om kinderen meer bewust te maken van gezond eten worden er verschillende ideeën geopperd die voornamelijk te maken hebben met bewustwording:

- presentaties geven in de klas;
- gesprek voeren met kinderen;
- meer op school sporten;
- over de gevolgen vertellen zoals pesten.

5.5 Welke verbeteringen bedenken kinderen?

- Geld geven aan sportverenigingen om ze goedkoper te maken en dus meer toegankelijk voor kinderen die in armoede opgroeien.
- Geld geven aan ouders als stimulans om pleegouder te worden voor arme kinderen.
- Hogere uitkering voor dingen zoals medicatie, kleding en voeding speciaal voor kinderen.
- Hogere uitkering voor ouders die meer kinderen nemen.
- Als oplossing om kinderen meer bewust te maken van gezond eten.
  - presentaties geven in de klas;
  - gesprek voeren met kinderen;
  - meer op school sporten;
  - over de gevolgen van overgewicht vertellen zoals pesten.
- Een oplossing, die wordt aangedragen, is het geven van presentaties op scholen. Veel kinderen staan er niet bij stil dat niet ieder kind alle levensbehoefte kan krijgen. Dit zou op scholen besproken moeten worden. De jongeren geven aan dat het goed zou zijn om bijvoorbeeld jaarlijks de uitkomsten van de Kinderrechtenmonitor op school te bespreken. Op die manier komen de jongeren wat meer te weten over de situatie van kinderen in Nederland. Wel is belangrijk dat dit op een leuke manier wordt gebracht. De huidige Kinderrechtenmonitor vinden ze bijvoorbeeld veel te dik en saai. De manier waarop de Kinderrechtenmonitor in dit onderzoek in de klas is besproken, past volgens hen beter bij jongeren.

6 Domein 5: Onderwijs

Kinderrechten artikel 29:
“Elk kind heeft het recht op onderwijs dat hem/haar voorbereidt op een actief, verantwoordelijk leven als volwassene in een vrije samenleving met respect voor anderen en de omgeving.”

6.1 Kinderen over het belang van onderwijs

Hoewel de meeste kinderen en jongeren school niet altijd even leuk vinden, zien ze zelf wel het belang ervan in en vinden ze het erg als kinderen niet naar school kunnen. De belangrijkste reden om naar school te gaan, is dat onderwijs kinderen voorbereidt op werk in de toekomst. Maar er wordt ook niet voorbijgegaan aan de sociale aspecten van onderwijs: het in contact komen met leeftijdsgenoten en het belang van een goede dagbesteding.

‘Omdat je later een baan kan krijgen en dan moet je onderwijs afmaken en geld verdienen’. (Meisje, 14 jaar, vmbo)

‘Omdat het voor hun toekomst telt’. (Jongen, 14 jaar, vmbo).

‘Gezond verstand en je toekomst’. (Jongen, 12 jaar, havo/vwo)

‘Het houdt kinderen van de straat’. (Meisje, 18 jaar, mbo)

‘Je leert met verschillende mensen om te gaan’. (Meisje, 17 jaar, mbo)

‘Ze leren lezen en schrijven’. (Jongen, 18 jaar, mbo)

Er zijn situaties denkbaar waarin een kind niet naar school gaat. Voor de meeste leerlingen is het echter bijna ondenkbaar dat een kind wel naar school wil, maar het niet kan. Ze bedenken vooral redenen voor schoolverzuim die te maken hebben met welbevinden op school.

Onderwijs
“Naar school gaan”

Waarom is het belangrijk voor kinderen om naar school te gaan?
Omdat je later een baan kan krijgen en je onderwijs afmaken en geld verdienen.

Wanneer vind jij een school een goede school?
Als het leuk en je veel van leert.

Noem de eigenschappen van een goede docent:
aardige, grappig, interessant, streng.

'Het is sowieso oersaai, en als je wordt gepest durf je niet. Het kan ook zijn dat de leraar je discrimineert'. (Jongen, 12 jaar, Havo/Vwo)

'Het is erg vroeg, het is soms saai'. (Jongen, 18 jaar, mbo)

'Je voelt je niet gelukkig op school'. (Meisje, 17 jaar, mbo)

Voor de mbo-studenten is het van belang dat studeren betaalbaar blijft. Zij zien studiefinanciering als een noodzaak om te kunnen studeren en als dit wegvalt, zullen veel jongeren na de middelbare school geen opleiding meer gaan volgen.

'Iedereen heeft recht op onderwijs. Laatst was in het nieuws dat de studiefinanciering vanaf 2016 wegvalt. Wij denken dat dat echt niet werkt. Dan wordt het onbetaalbaar en gaan sommige mensen niet meer naar school. Dan nemen ze eigenlijk het recht op onderwijs weg'. (Jongen, 18 jaar, mbo)

6.2 Kinderen over goed onderwijs

Goed onderwijs valt of staat volgens de meeste kinderen en jongeren met de kwaliteit van de docenten. Ze benoemen didactische kwaliteiten van docenten, maar ook sociale kwaliteiten, zoals het zorgen voor een goede sfeer in de klassen zodat er minder gepest wordt.

'Voor een goede kwaliteit van de school zouden de leraren gespecialiseerd moeten zijn in verschillende vakken'. (Meisje, 13 jaar, havo/vwo)

'Het is belangrijk dat de docenten goed les geven en leuk zijn, er minder kinderen worden gepest'. (Meisje, 12 jaar, havo/vwo)

'Goede leraren en gratis boeken'. (Jongen, 14 jaar, vwo)

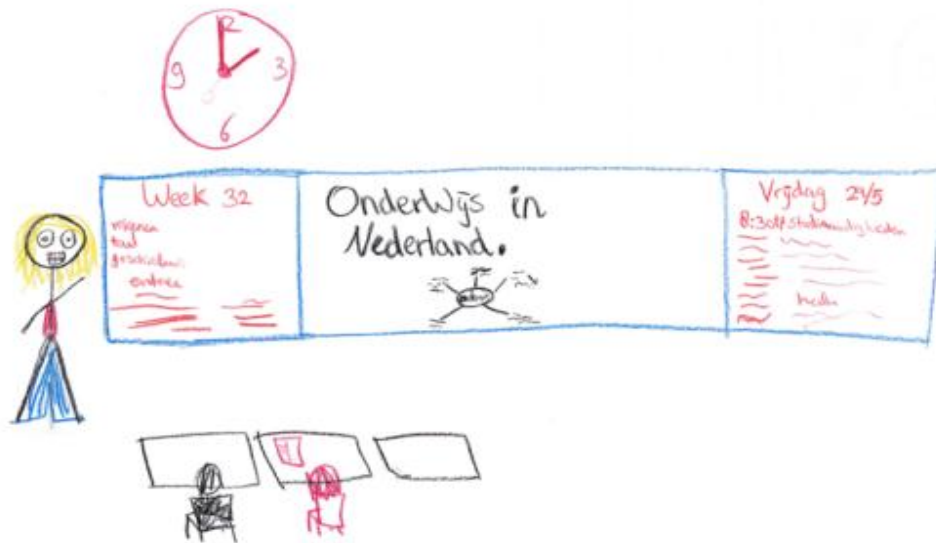
'Een goede leerkracht krijg je door opleiding: socialer naar kinderen zijn. Belonen als ze iets goed hebben gedaan: complimenten geven. En je veilig voelen op school: een anti-pestprogramma.' (Jongen, 15 jaar, vwo)

'Meer en betere opleidingen aanbieden. Leraren erop aanspreken dat ze positiever moeten zijn.' (Jongen, 15 jaar, vwo)

Naast de kwaliteit van docenten vinden leerlingen het ook belangrijk dat een school een prettige omgeving is om in te verblijven. De volgende aspecten maken volgens leerlingen een school een prettige omgeving:

- veiligheid;
- leuke inrichting in de klaslokalen en de school;
- verwarming, ventilatie en airco;
- lekkere bureaustoelen;
- snelle computers, stopcontacten, smartboard;
- een goede kantine;
- winkels in de buurt.

6.3 Kinderen over pesten binnen het onderwijs

Eén op de tien kinderen in het basisonderwijs wordt gepest. Ook binnen het voortgezet en het beroepsonderwijs wordt gepest. Opvallend is dat leerlingen soms niet door hebben dat er wordt gepest. In één klas vertelde de docent voorafgaand aan de les over een leerling uit de klas die ernstig gepest wordt en hoe de school daarop heeft gereageerd. Tijdens de les vertelde meer dan de helft van de leerlingen dat er niet gepest werd in hun klas. Toen de docent hen aansprak op het feit dat er in hun klas ook gepest werd, werd er met verbazing gereageerd.

Alle leerlingen spreken hun afschuw uit over pesten, ze lijken zich bewust van de gevolgen die pestgedrag kan hebben.

- trauma;
- niet goed met anderen kunnen omgaan;
- andere mensen gaan pesten;
- bang om naar school te gaan;
- onzekerheid;
- minder zelfvertrouwen, zelfmoord;
- je durft niet meer naar school, geen motivatie meer;
- zelfmoord, depressief.

Zien pesten doet pesten: de jongeren menen dat als er op school veel gepest wordt, de kans groter is dat er nog meer mensen gaan pesten. Sommige leerlingen denken dat zij de pesters durven aanspreken op hun gedrag als ze zien dat iemand gepest wordt. Het blijkt moeilijk om te bedenken wat je zou doen in een dergelijke situatie. Er worden drie scenario's geschetst: net doen alsof je het niet ziet, de pester aanspreken op zijn/haar gedrag en een docent inschakelen.

'Als je je er zelf mee gaat bemoeien is dat niet slim, anders word je ook zelf gepest. Je kan er wel iemand bijhalen, een docent'. (Jongen, 12 jaar, Vmbo)

'Veel kinderen doen alsof ze het niet zien'. (Meisje, 13 jaar, Vmbo)

'Ik zou zelf ook iets zeggen tegen de pester.'. (Jongen, 12 jaar, Vmbo)

6.4 Kinderen over oplossingen voor pesten

De leerlingen zien een grote rol weggelegd voor scholen als het gaat om het terugdringen van pesten. Een school is verantwoordelijk voor een sfeer waarin pesten niet wordt getolereerd. Pesters moeten afgestraft worden en gepeste kinderen moeten worden geholpen.

Wat verstaan leerlingen onder een goed pestbeleid?

- gesprekken voeren met de pesters;
- streng optreden en pestgedrag afstraffen (schorsing);
- voorlichting in de klas over pesten en de gevolgen ervan;
- leraren moeten harder optreden;
- antipestgedrag belonen.

'Voorlichting in de klas, geregeld door de overheid. Of voorlichting door leraren zelf, zij zouden bijvoorbeeld filmpjes kunnen laten zien van wat voor effect pesten kan hebben. Dat iemand die heel erg gepest is, dat die zijn verhaal doet. En dat je dan ziet wat voor schade je iemand aandoet. Ik denk dat je kinderen op die manier wel wakker kunt schudden.' (Jongen, 18 jaar, mbo)

'Leraren moeten sneller optreden. Ook moeten ze harder op kunnen treden. Bijvoorbeeld als ze ruzie zien, dat een leraar er tussen durft te komen en dader weg trekt van het slachtoffer.' (Meisje, 18 jaar, mbo)

'Anti-pestgedrag belonen. Als er bijvoorbeeld op een basisschool wordt gepest dat een juf of meester dan iets bedenkt. Bijvoorbeeld als de kinderen onderling zorgen dat het pesten ophoudt, dus als iemand ingrijpt, dat ze dit dan aan de meester kunnen vertellen en dat ze dan een fiche krijgen. En als ze er dan in totaal 10 hebben, dat ze dan een beloning krijgen (snoep ofzo) voor de hele klas.' (Jongen, 18 jaar, mbo)

Mbo-studenten voeren de discussie of scholen wel voldoende zicht hebben op wat er op scholen gebeurt. Zij zien een rol voor de overheid weggelegd om docenten, maar ook leerlingen zelf hierin te trainen.

'Leraren hebben niet altijd goed zicht op wat er speelt tussen de leerlingen en hoe ze hier mee om moeten gaan. Lerarenopleidingen gaan daarom meer aandacht besteden aan pesten. Want: de leraren merken sneller wanneer een kind wordt gepest en kunnen dan weten hoe ze moeten ingrijpen.' (Jongen, 18 jaar, mbo)

'De overheid kan er voor zorgen dat ze mensen aanbieden die voorlichting kunnen geven over pesten, over hoe ze pesten op school en na school tegen kunnen gaan. Een voorlichting voor de andere kinderen, hoe zij kunnen helpen.' (Jongen, 18 jaar, mbo)

Ook ouders zijn verantwoordelijk: zij moeten hun kinderen thuis leren om niet te pesten.

'Ouders moeten weten hoe je een kind goed opvoedt. Er zijn veel ouders die dat niet weten en die hebben dan vaak ook nog 5 of 6 kinderen die op straat rondhangen.' (Jongen, 18 jaar, mbo)

'De ouders moeten erbij betrokken worden als het pesten doorgaat.' (Meisje, 12 jaar, vmbo)

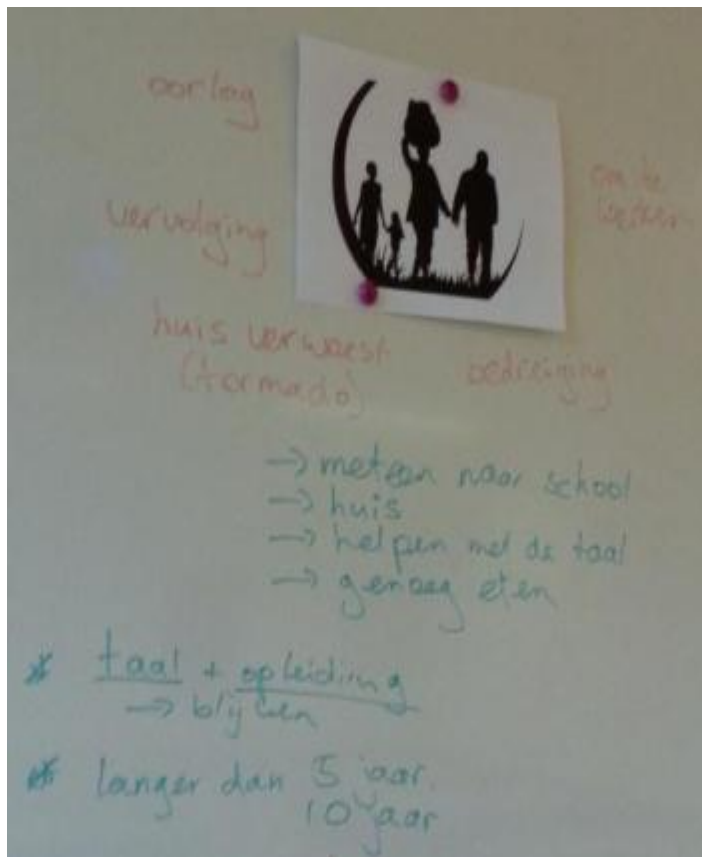
6.5 Welke verbeterpunten bedenken kinderen?

- Betaalbaar onderwijs, ook in de toekomst.
- Leraren moeten leerlingen op een positievere manier benaderen.
- Een school moet een fijne en veilige omgeving zijn voor leerlingen.
- Er moet meer voorlichting komen over pesten en de gevolgen ervan.
- Scholen moeten een stevig pestbeleid hebben, waarin de pesters worden bestraft en er beloond wordt als er niet wordt gepest.
- Ouders moeten betrokken worden als er gepest wordt op scholen.

7 Domein 6: Minderjarige vreemdelingen

7.1 Hoe denken kinderen over asielzoekers in Nederland?

Over het algemeen vinden kinderen dat minderjarige vreemdelingen dezelfde rechten zouden moeten hebben als kinderen die in Nederland geboren zijn. Echter, het valt op dat in de klassen waar hierover is doorgesproken een dubbel gevoel heerst. In zowel de havo/vwo-brugklas, de vwo3-klas en de vmbo-klas geven kinderen aan dat ze vinden dat er niet te veel asielzoekers Nederland in mogen komen omdat de Nederlanders dan te weinig banen en huizen zouden hebben.

'Kinderen komen soms in Nederland door oorlog of armoede, in Nederland hebben ze een betere toekomst. Dat is wel goed want iedereen heeft recht op wat wij ook hebben'. (Jongen, 11 jaar, havo/vwo)

'Het is erg goed maar als er teveel komen is Nederland te vol!'. (Jongen, 12 jaar, havo/vwo)

'Het kost ook veel geld voor Nederland. En het wordt ook vol'. (Meisje, 13 jaar, havo/vwo)

'Met een grote familie in een klein flatje zitten is ook niet goed, dat is dan misschien niet eens beter voor ze'. (Meisje, 12 jaar, havo/vwo)

Kinderen vinden dat asielzoekers hun best moeten doen om de Nederlandse taal te leren en zich te verdiepen in de cultuur. Ze hoeven niet de Nederlandse cultuur over te nemen, maar zouden een combinatie moeten maken tussen hun eigen en de Nederlandse cultuur.

Aan de kinderen is gevraagd wat zij ervan vinden dat de Nederlandse regering kan beslissen dat asielzoekers na een aantal jaren weer naar hun land van herkomst terug moeten gaan. Kinderen vinden het belangrijk dat asielzoekers snel weten waar ze aan toe zijn. Ook wordt genoemd dat de Nederlandse overheid de asielzoekers die terug moeten keren naar het land van herkomst zou moeten helpen met onderdak.

'Het is belangrijk om snel te zeggen of mensen kunnen blijven of niet, zodat mensen niet heel lang wachten en daarna teleurgesteld worden'. (Meisje, 13 jaar, havo/vwo)

'Ze verliezen alle vrienden en moeten terug naar waar ze niemand kennen'. (Jongen, 15 jaar, vwo)

'Het ligt er aan hoelang ze al in Nederland zijn en wat er in hun land is'. (Meisje, 13 jaar, vmbo)

'We vinden dat de overheid iets moet doen aan de problemen waar de asielzoekende families mee kampen en de overheid moet zorgen voor een veilig onderdak als mensen uitgezet worden. Een goede verblijfplaats in het land waar ze worden uitgezet'. (Meisje, 15 jaar, vwo)

7.2 Welke verbeterpunten bedenken kinderen?

- In het asielbeleid van Nederland moeten meer aandacht uitgaan naar het leren van de Nederlandse taal en de verdieping in de Nederlandse cultuur.
- Asielzoekers hebben het recht om te weten waar ze aan toe zijn, ze moeten snel te horen krijgen of ze in Nederland mogen blijven of niet.
- Als asielzoekers niet in Nederland mogen blijven, moet de overheid hen helpen bij het vinden van onderdak.

Minderjarige vreemdelingen
"Buitenlandse kinderen in Nederland"

Nederland vangt regelmatig vluchtelingen uit het buitenland op. Noem 2 voordelen en 2 nadelen van deze opvang op:

<u>voordelen</u>	<u>na delen</u>
1. ze kunnen hier werken 2. we ~~we~~ verdienen geld dan hun	1. Over bevolking 2. ze hebben andere culturen als ons.

Als buitenlandse kinderen tijdelijk in Nederland blijven omdat het niet veilig is in hun eigen land, wat hebben ze hier dan nodig?

school, onderwijs, een huis, voedsel.

En wat moeten ze overdag kunnen doen?

spelen, sporten

8 Beschouwing

Het bespreken van de domeinen in de Kinderrechtenmonitor op het niveau van kinderen en jongeren zelf, levert veel informatie op. Ten eerste over hun ideeën van het belang van kinderrechten. Kinderen en jongeren hebben duidelijke ideeën over wat van belang is en over wat in hun ogen goed en fout is. Wat opvalt is dat er inhoudelijk weinig verschil zit in de meningen van kinderen van verschillende schoolniveaus. Wel worden er soms verschillende accenten gelegd tijdens het bespreken van de Kinderrechten.

De opbrengst van dit onderzoek ligt ten eerste in de ideeën en reflecties van kinderen. Kinderen en jongeren zijn heel goed in staat om met elkaar verschillende kanten van een probleem te belichten. Ze komen niet met een pasklare oplossing, maar geven duidelijk aan welke randvoorwaarden voor hen belangrijk zijn als een oplossing bedacht moet worden. Bij de agendasetting van problematiek die verbonden is aan de Kinderrechten zijn de kennis en de ideeën van kinderen en jongeren onmisbaar: het gaat immers om hen!

Dit traject heeft daarnaast inzicht opgeleverd in de bestaande kennis van kinderrechten onder jongeren en kinderen. Het is opvallend dat er op de middelbare school en op het beroepsonderwijs weinig kennis is van kinderrechten en van De Kinderombudsman. Op de basisschool is deze kennis er wel, vanwege het jeugdjournaal en/of schooltelevisie. Na de basisschool bestaat er een gat wat betreft de informatievoorziening aan jongeren over Kinderrechten.

Het programma dat door Stichting Alexander is ontwikkeld in het kader van het bespreken van de uitkomsten van de Kinderrechtenmonitor is niet alleen een goede methode gebleken om de Kinderrechtenmonitor met kinderen te bespreken, maar ook om De Kinderombudsman, zijn werk en de Kinderrechten onder de aandacht te brengen van kinderen en jongeren. De diverse methodieken werkten motiverend en de deelnemende leerlingen geven aan veel geleerd te hebben over onderwerpen die dicht bij hen staan, maar waar ze toch weinig over horen in het dagelijks leven.

'Dit is allemaal best interessant. Ik wil er wel meer over leren op school. [...] Nou, dit is wel een goede manier. Gewoon in de klas de thema's bespreken, dit was wel prima.'

De docenten die aanwezig waren tijdens de sessies in de klassen, geven aan dat de methodiek zoals toegepast, ook zelfstandig uit te voeren is in de toekomst.

Kortom, het lijkt een veelbelovende aanpak om de uitkomsten van de Kinderrechtenmonitor te bespreken met kinderen en jongeren, en om zo tegelijkertijd hun bewustwording van (het belang van) Kinderrechten te vergroten. Stichting Alexander pakt graag samen met De Kinderombudsman de handschoen op om deze aanpak verder uit te werken tot een methodiek die jaarlijks uit te voeren is op scholen, zodat de stem van kinderen en jongeren ook in de toekomst een plek krijgt in de Kinderrechtenmonitor.

